

POSTANOWIENIE

23 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 23 stycznia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J.P.

z udziałem W.K., B.B., M.A., M.W., B.K. i P.S.

o stwierdzenie nabycia spadku po M.P.,

na skutek skargi kasacyjnej J.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 11 lutego 2025 r., II Ca 251/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) ustala, że uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.

(R.N.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 lutego 2025 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie z wniosku J.P. przy udziale W.K., B.B., M.A., M.W., B.K. i P.S. o stwierdzenie nabycia spadku po M.P., na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu z 13 grudnia 2023 r., VI Ns 400/21, oddalił apelację.

Wnioskodawca J.P. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu drugiej instancji, zaskarżając je w całości oraz wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia w sposób wskazany w skardze, ewentualnie o uchylenie

zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał, że w sprawie ma występować istotne zagadnienie prawne, które wnioskodawca sformułował w postaci następującego pytania: „czy jednoosobowa opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii stwierdzająca w sposób autorytatywny, że u M.P. w dniu 20 stycznia 2020 r. występowały zaburzenia znoszące zdolność do świadomego i swobodnego podejmowania decyzji oraz wyrażania woli podczas, gdy biegła określiła stopień otępienny u M.P. jako umiarkowany, co implikuje świadome i swobodne podejmowanie woli przez nią sporządzenia testamentu”?

Ponadto jako okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi.

Uczestnik P.S. złożył odpowiedź na skargę kasacyjną wnioskodawcy, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes

prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zagadnienie takie powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie SN z 20 maja 2021 r., II CSK 132/21).

Takie zagadnienie powinno zostać sformułowane wraz z przytoczeniem argumentów prawnych świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np.

postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07). Ponadto, ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08).

Sposób, w jaki skarżący kasacyjnie sformułował i uzasadnił zagadnienie prawne, które w jego ocenie, występuje w niniejszej sprawie, nie odpowiada wymaganiom wynikającym z utrwalonego orzecznictwa SN.

Zagadnienie przedstawione przez wnioskodawcę sprowadza się bowiem do pytania o charakterze incydentalnym i kazuistycznym. Jest to zatem w istocie pytanie o trafność rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd drugiej instancji. Przedstawione zagadnienie nie zawiera elementów, które mogłyby pozwolić na sformułowanie przez Sąd Najwyższy – w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej – ogólnego stanowiska o uniwersalnym charakterze. Formułowanie zagadnień prawnych w formie tego rodzaju pytań nie pozwala przyjąć, że w sprawie zachodzi przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 9 października 2023 r., I CSK 4314/22).

Jako drugą okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. w szczególności postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20).

Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

O oczywistej zasadności skargi można mówić jedynie w przypadku stwierdzenia szczególnych, kwalifikowanych, wręcz rażących przypadków naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), które powodują, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe.

Uzasadniając stanowisko o oczywistej zasadności skargi, wnioskodawca podniósł, że w sprawie występuje przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na sformułowane w skardze zarzuty naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania. Skarżący wskazał w tym kontekście również na naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 382 k.p.c. poprzez przyjęcie za własne ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji bez jakichkolwiek rozważań merytorycznych. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie, w jakim skarżący wskazuje na oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi, jest bardzo lakoniczne i nie zawiera argumentów wskazujących na to, że faktycznie w sprawie zaktualizowała się przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Samo podniesienie przez wnioskodawcę, że Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji nie świadczy o wadliwości orzeczenia wydanego przez Sąd odwoławczy, skoro zgodnie z art. 387 § 2¹ pkt 1 w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia może ograniczyć się do stwierdzenia, że sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji, chyba że sąd drugiej instancji zmienił lub uzupełnił te ustalenia. Jeśli natomiast, w ocenie wnioskodawcy, Sąd drugiej instancji, wydając zaskarżone postanowienie, pominął jakiś materiał zebrany w postępowaniu w pierwszej instancji lub w postępowaniu apelacyjnym, to skarżący powinien precyzyjnie

wskazać, jaki materiał został pominięty, czego wnioskodawca w niniejszej sprawie nie uczynił.

Za nieprawidłowe należy również uznać poprzestanie na wskazaniu, że oczywistą zasadność skargi uzasadniają sformułowane w skardze zarzuty naruszenia prawa materialnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest bowiem odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Rolą Sądu Najwyższego nie jest bowiem domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, ponieważ mimo że argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie SN z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[a.ł.]